

ΕΔΡΑ JEAN MONNET «ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ»

Notebooks on EU Law and European Integration

Πακέτο 2: Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης-Ευρωπαϊκή εντολή ερευνών σε ποινικές υποθέσεις

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Κωνσταντίνος Β. Τσιβίκης

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου μετέβαλλαν τα δεδομένα στη διεθνή ασφάλεια, αναδεικνύοντας νέες παγκόσμιες απειλές και οδήγησαν στην αλλαγή πλεύσης της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α.¹ Οδήγησαν όμως και στην συνειδητοποίηση όλων των κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επιτακτική ανάγκη λήψης μέτρων και δράσεων με σκοπό την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας και του διεθνικού-διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος.

Ο τρίτος πυλώνας της Ένωσης που αφορούσε τις δικαστικές και τις εσωτερικές υποθέσεις της Ένωσης από το 1993 έως και το 1997, ο οποίος και μετονομάστηκε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ. το 1999 σε τομέα Αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε θέματα εγκληματικότητας και ο οποίος απορροφήθηκε στην ενοποιημένη δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2009 με την Συνθήκη της Λισσαβόνας, περιλάμβανε ένα σωρό από πολιτικές και στρατηγικές της Ένωσης που είχαν ως στόχο την παροχή σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, ενός υψηλού επιπέδου ασφάλειας εντός ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με την ανάπτυξη κοινών δράσεων μεταξύ των κρατών μελών².

Οι δράσεις αυτές επικεντρώνονταν στον χειρισμό σημαντικών ζητημάτων συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών όπως το άσυλο, την θέσπιση κανόνων σχετικά με την είσοδο των εξωτερικών συνόρων, τις πολιτικές μετανάστευσης και τις πολιτικές που αφορούν τους πολίτες τρίτων χωρών, τις προϋποθέσεις εισόδου και κυκλοφορίας για τους ξένους πολίτες στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις συνθήκες διαμονής και απασχόλησης αλλοδαπών στην επικράτεια των κρατών μελών, την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, διαμονής και εργασίας των αλλοδαπών στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την καταπολέμηση των παράνομων ναρκωτικών, την καταπολέμηση της διεθνούς απάτης, την δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις και ποινικές υποθέσεις, την τελωνειακή συνεργασία, την αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του εμπορίου ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας.

Οι βασικές ευρωπαϊκές υπηρεσίες στον τομέα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων είναι: α) Η Eurojust η οποία ιδρύθηκε το 2002 που ασχολείται με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις με έδρα της στη Χάγη και η οποία δημιουργήθηκε για να βελτιώσει την αντιμετώπιση σοβαρών διασυνοριακών εγκλημάτων και του οργανωμένου εγκλήματος με την τόνωση των ερευνών και των ανακριτικών ενεργειών αλλά και του συντονισμού των εισαγγελικών αρχών μεταξύ των υπηρεσιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αποτελείται από έμπειρους δικαστές, εισαγγελείς ή αστυνομικούς με αντίστοιχες αρμοδιότητες από κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,³ β) Η Europol (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία) είναι ο οργανισμός επιβολής του νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χειρίζεται τις εγκληματολογικές πληροφορίες και ο οποίος τέθηκε σε πλήρη λειτουργία την 1η Ιουλίου 1999. Στόχος της είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών

¹ Γιώργος Α. Βοσκόπουλος, *Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί, Πολιτικές, Προκλήσεις, Προβληματισμοί*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 260

² Joanna Apap and Sergio Carrera, *Judicial cooperation in criminal matters, European arrest warrant. A good testing ground for mutual recognition in the enlarged Eu?*, Centre for European Policy Studies, No 46, February 2004, p.p.1-22,

³ www.eurojust.europa.eu

μελών κατά κύριο λόγο με την ανταλλαγή και τη συγκέντρωση πληροφοριών για την πρόληψη και την καταπολέμηση σοβαρών μορφών διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος,⁴ και γ) Η CEPOL - Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία με έδρα το Bramshill του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ένας οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποτελείται από ανώτερους αξιωματικούς της αστυνομίας από όλη την Ευρώπη με στόχο την ενθάρρυνση της διασυνοριακής συνεργασίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος, την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας και της έννομης τάξης. Ιδρύθηκε με την απόφαση 2000/820/ΔΕΥ του Συμβουλίου το 2000, που τροποποιήθηκε το 2005 με την απόφαση 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου.⁵

Μεταξύ των πολυάριθμων πολιτικών ασφάλειας που κρίνονται αναγκαίες για την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την αρχή της νέας χιλιετίας σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα - όπως η τρομοκρατία, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο, η παράνομη μετανάστευση και η εμπορία ανθρώπων το Συμβούλιο κατέληξε σε μία σημαντική πολιτική συμφωνία σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η οποία και εγκρίθηκε επίσημα τον Ιούνιο του 2002. Το νέο σύστημα που προβλέπεται από το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, αντικαθιστά τις παραδοσιακές διαδικασίες έκδοσης προσώπων που σχετίζονται με εγκληματικές δραστηριότητες μεταξύ των κρατών μελών από την 1η Ιανουαρίου 2004 με λίγες εξαιρέσεις.⁶

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Τι είναι το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης τι περιέχει και ποιος είναι ο σκοπός του

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι απόφαση ή διάταξη δικαστικής αρχής κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εκδίδεται με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου, το οποίο ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον το πρόσωπο αυτό ζητείται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας όταν:

- α) προκειμένου σε πρόσωπο στο οποίο ήδη έχει αποδοθεί η αξιόποινη πράξη να ασκηθεί ποινική δίωξη, ή
- β) να εκτελεστεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, τα οποία στερούν την ελευθερία.⁷

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία: α) ταυτότητα και ιθαγένεια του εκζητουμένου, β) όνομα, διεύθυνση, αριθμό τηλεφωνικής και τηλεομοιοτυπικής σύνδεσης και ηλεκτρονική διεύθυνση της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος, γ) μνεία της εκτελεστής δικαστικής απόφασης, του εντάλματος σύλληψης ή της συναφούς διάταξης δικαστικής αρχής, δ) τη φύση και το νομικό χαρακτηρισμό του εγκλήματος, ε) περιγραφή των περιστάσεων τέλεσης του εγκλήματος, στις οποίες περιλαμβάνονται ο χρόνος και ο τόπος τέλεσης, καθώς και η μορφή συμμετοχής του εκζητουμένου στην αξιόποινη πράξη, στ) την επιβληθείσα ποινή, αν πρόκειται για αμετάκλητη απόφαση ή το πλαίσιο ποινής που προβλέπεται

⁴ www.europol.europa.eu

⁵ www.cepol.europa.eu

⁶ Joanna Apap and Sergio Carrera, p.1-22,

⁷ 2002/584/JHA: Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States - Statements made by certain Member States on the adoption of the Framework Decision, [Official Journal L 190 , 18/07/2002 P. 0001 - 002](#)

για την αξιόποινη πράξη από τη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και ζ) στο μέτρο του δυνατού, κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με την αξιόποινη πράξη και τις συνέπειες της.⁸

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μπορεί να αφορά περισσότερα εγκλήματα ενώ μεταφράζεται στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος.

Το πεδίο εφαρμογής και οι περιπτώσεις μη εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος σύλληψης

Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης επιτρέπεται, χωρίς έλεγχο του διττού αξιόποινου, για 32 κατηγορίες αξιόποινων πράξεων, όπως αυτές ορίζονται από το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος αυτό με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον τριών ετών. Ενδεικτικά οι πρώτες 10 αφορούν: α) εγκληματική οργάνωση, β) τρομοκρατικές πράξεις, γ) εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία, δ) προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων, ε) παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, στ) παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών, ζ) εγκλήματα διαφθοράς και δωροδοκίας, η) εγκλήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θ) νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ι) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, περιλαμβανομένου του ευρώ.⁹

Επίσης το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή, ομοφώνως και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 39 (1) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), να προσθέσει νέες κατηγορίες αξιόποινων πράξεων ενώ εξετάζει, υπό το φως της έκθεσης που του υποβάλλεται από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 34 (3), εάν ο κατάλογος των αξιόποινων πράξεων πρέπει να διευρυνθεί ή να τροποποιηθεί. Για άλλα αδικήματα εκτός αυτών που προαναφέρθηκαν, η παράδοση μπορεί να εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι πράξεις για τις οποίες έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης συνιστούν αξιόποινη πράξη κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης, ανεξαρτήτως των στοιχείων αντικειμενικής υποστάσεως ή του περιγράφεται.¹⁰

Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αρνείται υποχρεωτικά την εκτέλεση του εντάλματος στις ακόλουθες περιπτώσεις: **1.** αν το αδίκημα στο οποίο βασίζεται το ένταλμα σύλληψης καλύπτεται από αμνηστία στο κράτος μέλος εκτέλεσης, εφόσον το εν λόγω κράτος είχε την αρμοδιότητα για τη δίωξη της αξιόποινης πράξης σύμφωνα με την ποινική του νομοθεσία, **2.** Εάν η δικαστική αρχή εκτέλεσης πληροφορήθηκε ότι ο καταζητούμενος έχει δικασθεί τελεσιδικώς από ένα κράτος μέλος σε σχέση με τις ίδιες πράξεις υπό την προϋπόθεση ότι, όπου υπήρξε καταδίκη, η καταδίκη έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους που αφορά η καταδίκη, **3.** Εάν το πρόσωπο που αποτελεί το αντικείμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν μπορεί, λόγω της ηλικίας του, να θεωρηθεί ποινικώς υπεύθυνος για τις πράξεις για τις οποίες εξεδόθη το ένταλμα σύλληψης σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης.¹¹

⁸ 2002/584/JHA: Council Framework Decision,όπ.π,

⁹ ibid

¹⁰ 2002/584/JHA: Council Framework Decision,όπ.π,

¹¹ ibid

Η δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στις κάτωθι περιπτώσεις: **1.** Εάν, για αξιόποινες πράξεις που δεν προαναφέρθηκαν, η πράξη στην οποία βασίζεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δεν συνιστά αδίκημα σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης. Ωστόσο, σε σχέση με φόρους ή τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν πρέπει να απορρίπτεται με την αιτιολογία ότι το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης δεν επιβάλλει ιδίου τύπου φόρους ή τέλη ή δεν περιέχουν τον ίδιο τύπο των κανόνων όσον αφορά τους φόρους, τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα με το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης, **2.** Όταν το πρόσωπο που αποτελεί το αντικείμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης διώκεται στο κράτος μέλος εκτέλεσης για την ίδια πράξη με εκείνη στην οποία βασίζεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, «Όταν οι δικαστικές αρχές του κράτους μέλους εκτέλεσης αποφάσισαν είτε να μην ασκήσουν δίωξη για την αξιόποινη πράξη την οποία αφορά το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είτε να παύσουν τη δίωξη, ή εφόσον το δεδικασμένο έχει περάσει για τον καταζητούμενο σε ένα κράτος μέλος, σε σχέση με τις ίδιες πράξεις, η οποία αποτρέπει την περαιτέρω διαδικασία.

4. Όπου η ποινική δίωξη ή τιμωρία του εκζητούμενου έχει παραγραφεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης και οι πράξεις εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του εν λόγω κράτους μέλους σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο, **5.** Εάν η δικαστική αρχή εκτέλεσης πληροφορήθηκε ότι ο καταζητούμενος έχει δικασθεί τελεσιδικώς από τρίτη χώρα σε σχέση με τις ίδιες πράξεις υπό την προϋπόθεση ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας της καταδίκης, **6.** Εάν έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας, όταν ο καταζητούμενος διαμένει, ή είναι υπήκοος ή κάτοικος του κράτους μέλους εκτέλεσης και αυτό το κράτος δεσμεύεται να εκτελέσει την ποινή ή κάποιο άλλο μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο και **7.** Όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αφορά αξιόποινες πράξεις οι οποίες **(α)** κατά το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης θεωρούνται ότι έχουν διαπραχθεί εν όλω ή εν μέρει στο έδαφος του κράτους μέλους εκτέλεσης ή σε εξομοιούμενο προς αυτό τόπο, **(β)** έχουν διαπραχθεί εκτός του εδάφους του κράτους μέλους έκδοσης και το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης δεν επιτρέπει τη δίωξη για τα ίδια αδικήματα που διαπράττονται εκτός του εδάφους του.¹²

Αρμόδιες αρχές και διαδικασίες έκδοσης και εκτέλεσης Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης

Η εκδούσα δικαστική αρχή είναι η δικαστική αρχή του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος που είναι αρμόδια για την έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δυνάμει του δικαίου αυτού του κράτους ενώ η δικαστική αρχή εκτέλεσης είναι η δικαστική αρχή του κράτους μέλους εκτέλεσης, η οποία είναι αρμόδια για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δυνάμει του δικαίου αυτού του κράτους. Κάθε κράτος μέλος ενημερώνει τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της αρμόδιας δικαστικής αρχής βάσει της νομοθεσίας του.¹³

Κάθε κράτος μέλος δύναται να ορίσει μια κεντρική αρχή ή, όταν το νομικό του σύστημα του παρέχει την δυνατότητα, περισσότερες από μία κεντρικές αρχές για να

¹² 2002/584/JHA: Council Framework Decision,όπ.π,

¹³ ibid

επικουρούν τις αρμόδιες δικαστικές αρχές. Επίσης ένα κράτος μέλος μπορεί, εάν είναι αναγκαίο, ως αποτέλεσμα της οργάνωσης του εσωτερικού δικαστικού του συστήματος, να ορίσει την κεντρική του αρχή ως είναι υπεύθυνη για τη διοικητική διαβίβαση και παραλαβή των ευρωπαϊκών εντάλματων σύλληψης καθώς και για κάθε άλλη επίσημη αλληλογραφία σχετικά με αυτό. Όλα τα κράτη μέλη οφείλουν να γνωστοποιούν στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου τις πληροφορίες σχετικά με την κεντρική αρχή ή τις κεντρικές αρχές.

Στην Ελλάδα το Υπουργείο Δικαιοσύνης ορίζει κεντρική αρχή για να επικουρεί τις αρμόδιες δικαστικές αρχές για τη διοικητική διαβίβαση και παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και της επίσημης αλληλογραφίας και μπορεί επίσης να προβαίνει στην τήρηση στατιστικών στοιχείων ενώ αρμόδια δικαστική αρχή έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης είναι ο εισαγγελέας εφετών, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται η κατά τόπον αρμοδιότητα. Όταν είναι γνωστός ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του εκζητουμένου, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών διαβιβάζει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης απευθείας στην αρμόδια δικαστική αρχή εκτέλεσης ενώ μπορεί να προβαίνει σε καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS). Η καταχώριση αυτή ισοδυναμεί με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, εφόσον περιλαμβάνει όλα τα προαναφερθέντα περιεχόμενα του Ε.Ε.Σ. ενώ όταν δεν είναι γνωστός ο τόπος κατοικίας ή διαμονής του εκζητουμένου, ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών προβαίνει στις απαιτούμενες έρευνες, ιδίως μέσω του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και των σημείων επαφής του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου, ώστε να λάβει την πληροφορία αυτή από το κράτος εκτέλεσης. Για τη διαβίβαση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί επίσης να προσφύγει στις υπηρεσίες της Ιντερπόλ.¹⁴

Ακόμα ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών μπορεί να διαβιβάζει το ένταλμα με οποιοδήποτε ασφαλές μέσο που μπορεί να τεκμηριωθεί εγγράφως, υπό όρους που επιτρέπουν στο κράτος μέλος εκτέλεσης να εξακριβώσει τη γνησιότητα της διαβίβασης ενώ τυχόν δυσχέρειες σχετικά με τη διαβίβαση ή τη γνησιότητα οποιουδήποτε εγγράφου που απαιτείται για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αντιμετωπίζονται με απευθείας επαφές μεταξύ των ενδιαφερόμενων δικαστικών αρχών ή, ενδεχομένως, με την παρέμβαση των κεντρικών αρχών των κρατών μελών. Τέλος μπορεί να διαβιβάζει οποτεδήποτε στη δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος κάθε χρήσιμη πληροφορία, πέραν εκείνων που περιέχονται στο ένταλμα.¹⁵

Όσον αφορά την εκτέλεση η αρμόδια δικαστική αρχή για την παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τη σύλληψη και κράτηση του εκζητουμένου, την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο και την εκτέλεση της απόφασης για την προσαγωγή ή μη του εκζητουμένου είναι: α) ο εισαγγελέας εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ο εκζητούμενος, β) ο εισαγγελέας εφετών Αθηνών, στην περίπτωση που είναι άγνωστη η διαμονή του εκζητουμένου. Όταν ο αρμόδιος εισαγγελέας εφετών λάβει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που έχει εκδοθεί με το νόμιμο τύπο, μεριμνά για τη σύλληψη του εκζητουμένου. Αν η αρχή που παραλαμβάνει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης δεν είναι αρμόδια να επιληφθεί της εκτέλεσης του εντάλματος, το διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή και ενημερώνει σχετικά τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος¹⁶

¹⁴ Νόμος 3251/2004, *Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις*, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. 9 Ιουλίου 2004, Αρ. Φύλλου 120, Τεύχος Πρώτο, φύλλα 5181-5191

¹⁵ Νόμος 3251/2004, φύλλα 5181-5191

¹⁶ *ibid*

Όταν ο εκζητούμενος συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, αρμόδια δικαστική αρχή για την έκδοση της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος είναι ο πρόεδρος εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ή συλλαμβάνεται ο εκζητούμενος ενώ όταν δεν συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, αρμόδια δικαστική αρχή για την έκδοση της απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος είναι το συμβούλιο εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ή συλλαμβάνεται ο εκζητούμενος. Παρόμοια διαδικασία ακολουθείται και στα άλλα κράτη μέλη.

Προσαγωγή-προθεσμίες και δικαιώματα προσαχθέντων προσώπων

Όταν ο εκζητούμενος συλλαμβάνεται βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, οδηγείται χωρίς αναβολή στον εισαγγελέα εφετών. Ο εισαγγελέας εφετών, αφού βεβαιώσει την ταυτότητα του, τον ενημερώνει για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του εντάλματος, για το δικαίωμα του να προσφύγει στις υπηρεσίες νομικού παραστάτη και διερμηνέα, καθώς και για τη δυνατότητα που του παρέχεται να συγκατατεθεί στην προσαγωγή του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος ενώ ο συλληφθείς δικαιούται ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη.¹⁷

Ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα πρέπει να αντιμετωπίζεται και να εκτελείται επείγοντως. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο καταζητούμενος συγκατατίθεται στην παράδοσή του, θα πρέπει να ληφθεί η οριστική απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εντός προθεσμίας 10 ημερών μετά τη συγκατάθεση ενώ σε άλλες περιπτώσεις, θα πρέπει να ληφθεί η οριστική απόφαση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εντός προθεσμίας 60 ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου. Σε ειδικές περιπτώσεις, η δικαστική αρχή εκτέλεσης ενημερώνει αμέσως τη δικαστική αρχή έκδοσης, αναφέροντας τους λόγους της καθυστέρησης. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι προθεσμίες μπορούν να παρατείνονται κατά 30 ημέρες.¹⁸

Εφόσον η δικαστική αρχή εκτέλεσης δεν έχει λάβει οριστική απόφαση σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, εξασφαλίζει ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική παράδοση του προσώπου εξακολουθούν να συντρέχουν και πάντα πρέπει να αιτιολογεί πλήρως τυχόν άρνηση εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Τέλος σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να τηρήσει τις προθεσμίες που προβλέπονται, ενημερώνει σχετικά την Eurojust, αναφέροντας τους λόγους της καθυστέρησης. Επιπλέον, ένα κράτος μέλος το οποίο έχει υποστεί επανειλημμένες καθυστερήσεις εκ μέρους άλλου κράτους μέλους κατά την εκτέλεση των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης, ενημερώνει σχετικά το Συμβούλιο με σκοπό την αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας απόφασης-πλαίσιου σε επίπεδο κρατών μελών.¹⁹

Στην απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου του 2002 προβλέπονται πλήθος δικαιωμάτων των κατηγορουμένων όπως περί ακρόασης, παράδοσης, προσφυγής, ύπαρξης ειδικών προνομίων, προστασίας της ιδιοκτησίας τους, περί υπολογισμού του χρόνου κράτησης τους, περί τήρησης περιοριστικών όρων και ρυθμίζονται διεξοδικά οι

¹⁷ Νόμος 3251/2004, φύλλα 5181-5191

¹⁸ 2002/584/JHA: Council Framework Decision, όπ.π.,

¹⁹ ibid

διαδικασίες για την επαναμεταγωγή τους στις χώρες έκδοσης των ενταλμάτων. Ρυθμίζονται τέλος θέματα πολλαπλών αιτημάτων έκδοσης χωρίς να τίγονται οι υποχρεώσεις των κρατών μελών προς το διεθνές ποινικό δικαστήριο.

Εν κατακλείδι η εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης του 2002 για το ΕΕΣ δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε κάθε περίπτωση, ο εκζητούμενος δεν απομακρύνεται, ούτε απελαύνεται, ούτε εκδίδεται σε κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Η απόφαση -πλαίσιο σχετικά με το Ε.Ε.Σ. είναι ένα θετικό βήμα προς την υλοποίηση και εγκαθίδρυση ενός χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης. Αποτελεί ένα από τα πρώτα νόμιμα εργαλεία για την αμοιβαία αναγνώριση που συμφωνήθηκε επίσημα και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και περιλάμβανε ένα πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις. Είναι επίσης ένα σημαντικό μέρος του πακέτου των μέτρων ασφάλειας της ΕΕ κατά των πράξεων πολιτικής βίας, συνήθως χαρακτηριζόμενες ως «τρομοκρατία»²⁰

Ανέκυψαν όμως σοβαρά προβλήματα εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας ιδιαίτερα το χρονικό διάστημα αμέσως μετά την ψήφισή της. Ένας από τους κύριους λόγους που επικαλέστηκαν μερικές από τις εθνικές κυβερνήσεις για να δικαιολογήσουν την αποτυχία τους να τηρήσουν την προθεσμία που ορίζεται από την απόφαση-πλαίσιο ήταν η ανάγκη τροποποίησης των εθνικών τους συνταγμάτων, προκειμένου να παραχωρήσουν ένα άλλο μικρό κομμάτι της πολύτιμου εθνικής κυριαρχίας τους.(Γαλλία 2003).

Άλλες αιτίες που συνετέλεσαν στην καθυστέρηση εφαρμογής της εν λόγω απόφασης σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτού του νέου συστήματος έκδοσης, όπως: α) η κατοχή του οποιαδήποτε πολιτικού αξιώματος δεν θα είναι πλέον μια εξαίρεση για την έκδοση, β) η μη ύπαρξη οποιασδήποτε πολιτικής συμμετοχής σε όλη τη διαδικασία που τώρα προορίζεται να είναι μια διαδικασία δικαστής προς δικαστής, γ) η κατάργηση του κανόνα σχετικά με την απαγόρευση της έκδοσης των δικών τους υπηκόων με βάση την έννοια της ιθαγένειας της ΕΕ και δ) η τελική απόφαση να συμπεριλάβει οικονομικά εγκλήματα που απαριθμούνται στο συμφωνημένο κατάλογο των αξιόποινων πράξεων στο πλαίσιο της νομική πράξης²¹ όπως οι απάτες.

Τα κράτη μέλη τονίζουν, ωστόσο, κάποια όρια του Ε.Ε.Σ. σε χαμηλότερο επίπεδο, όπως αυτό της αμοιβαιότητας, της μεταχείρισης των ανηλίκων, τους λόγους άρνησης, τις προθεσμίες, τα δικονομικά δικαιώματα, τις συγκρούσεις δικαιοδοσίας, τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και τέλος τις πρόσθετες απαιτήσεις.²² Σήμερα το Ε.Ε.Σ εφαρμόζεται και στα 27 κράτη μέλη και από τις αξιολογήσεις προκύπτει ότι το μέσο αυτό λειτουργεί ικανοποιητικά. Ενδεικτικά το 2010 εκδόθηκαν

²⁰ Joanna Apap and Sergio Carrera, p.p.1-22

²¹ ibid,

²² Massimo Fichera, *The European Arrest Warrant and the Sovereign State: A Marriage of Convenience?*, European Law Journal, Vol. 15, No. 1, January 2009, pp. 70–97,

13.900 εντάλματα για τα οποία 6460 άτομα εντοπίστηκαν ή και συνελήφθησαν ενώ 5370 παραδόθηκαν. Πλέον στην πλειονότητα των κρατών μελών, η παράδοση με συγκατάθεση πραγματοποιείται εντός 14-16 ημερών ενώ χωρίς διαρκεί λιγότερο από 2 μήνες και περίπου το 50% των παραδόσεων πραγματοποιούνται με τη συγκατάθεση του καταζητουμένου.²³

Σημαντικές μεταρρυθμίσεις πρέπει όμως να γίνουν προκειμένου να βελτιωθεί και να ενισχυθεί η εφαρμογή του Ε.Ε.Σ. Απαιτείται περαιτέρω προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που να μπορεί να εγγυηθεί πλήρως την παροχή διαδικαστικών εγγυήσεων για το άτομο που ζητήθηκαν για την έκδοση. Σε μεγάλο βαθμό αυτό θα μπορούσε να εξασφαλιστεί από την ανάληψη επείγουσας δράσης από την Επιτροπή και την επακόλουθη έγκριση από το Συμβούλιο ενός πλαισίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπέρ υπόπτων και κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες.²⁴ Επίσης το Ε.Ε.Σ θα πρέπει να εξασφαλίζει μια καλή ισορροπία μεταξύ της απόδοσης-διαδικαστικής βεβαιότητας (λογική της ασφάλειας) και των πολιτικών ελευθεριών (λογική της ελευθερίας).

Τέλος η ορθή εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, σε συνδυασμό με την θέσπιση εντός του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης των απαραίτητων διαδικαστικών εγγυήσεων θα δώσει μια ριζική ώθηση στη δημιουργία αμοιβαίας εμπιστοσύνης σε μια διευρυμένη Ένωση μεταξύ των κρατών μελών της και των νομικών συστημάτων των άλλων κρατών μελών . Οι ηγέτες της θα πρέπει πάντα να έχουν υπόψη ότι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων προβλέπεται όχι μόνο για να ενισχυθεί η συνεργασία στον αγώνα κατά της ατιμωρησίας εκείνων που επισημαίνονται ως εγκληματίες, αλλά και για να ενισχυθεί η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων στις δικαστικές διαδικασίες χωρίς να θίγεται η πολύ σημαντική σχέση μεταξύ κρατικών αρχών και πολιτών.²⁵ Η εξασφάλιση αυτής της ισορροπίας είναι ζωτικής σημασίας για ένα κοινό περί δικαίου αίσθημα²⁶, συμβάλλοντας επίσης στην περαιτέρω δημοκρατική νομιμοποίηση της Ένωσης και στην μείωση του δημοκρατικού της ελλείμματος.

Η ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ < ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ>

Στις 3 Απριλίου 2014 το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσαν από κοινού την οδηγία περί Ευρωπαϊκής εντολής ερευνών σε ποινικές υποθέσεις. Η Ευρωπαϊκή εντολή ερευνών είναι μια δικαστική απόφαση, η οποία έχει εκδοθεί ή επικυρωθεί από μία δικαστική αρχή ενός κράτους μέλους, για να έχουν ένα ή περισσότερα ειδικά ανακριτικά μέτρα, τα οποία πραγματοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος, για την απόκτηση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με την οδηγία. Η εν λόγω εντολή μπορεί επίσης να εκδίδεται για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων που είναι ήδη στην κατοχή των αρμόδιων αρχών του κράτους εκτέλεσης. Η έκδοση της μπορεί να ζητηθεί από έναν ύποπτο ή ένα κατηγορούμενο πρόσωπο, ή από ένα δικηγόρο για λογαριασμό του /της, στο πλαίσιο των ισχυόντων

²³ [www. E-justice.europa eu](http://www.E-justice.europa.eu)

²⁴ Joanna Apap and Sergio Carrera,p.p.1-22

²⁵ Massimo Fichera,όπ.π., pp. 70–97,

²⁶ Joanna Apap and Sergio Carrera,p.p.1-22

δικαιωμάτων υπεράσπισης σε συμμόρφωση πάντα με την ισχύουσα εθνική ποινική διαδικασία.²⁷

Η ανωτέρω οδηγία αποτελεί μία πρωτοβουλία που παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 2010 από επτά κράτη μέλη. Ο στόχος της οδηγίας είναι να επιτρέψει στα κράτη μέλη να διενεργήσουν ανακριτικά μέτρα κατόπιν αιτήσεως άλλου κράτους μέλους, με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης. Μεταξύ των ανακριτικών μέτρων, για παράδειγμα, περιλαμβάνονται εξετάσεις μαρτύρων, λήψη πληροφοριών ή αποδεικτικών στοιχείων που έχουν ήδη στην κατοχή τους οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της εκτέλεσης της οδηγίας, η παρακολούθηση των τηλεπικοινωνιών, η ενημέρωση και η παρακολούθηση τραπεζικών λογαριασμών, λαμβάνοντας όλες τις απαραίτητες πρόσθετες δικλίδες ασφαλείας.²⁸ Η αρχή έκδοσης δύναται μόνο να εκδώσει την οδηγία, όταν αυτή είναι αναγκαία και ανάλογη προς το σκοπό της διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα του υπόπτου ή του κατηγορουμένου και όταν το ή τα ανακριτικά μέτρα που αναφέρονται σε αυτήν, θα μπορούσαν να είχαν διαταχθεί κάτω από τις ίδιες ακριβώς συνθήκες και όρους όπως σε παρόμοια εσωτερική εθνική υπόθεση. Η οδηγία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ποινικές διαδικασίες, αλλά και σε αυτές που ασκούνται από διοικητικές αρχές, ιδίως όταν υπάρχει ποινική διάσταση. Ορισμένες ασφαλιστικές δικλίδες εξασφαλίζουν ότι η οδηγία δεν θα εκτελεστεί αν θα μπορούσε να βλάψει συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας ή τις ασυλίες που προβλέπονται στο κράτος εκτέλεσης, όπως για παράδειγμα τους κανόνες περιορισμού της ποινικής ευθύνης έναντι της ελευθερίας του Τύπου. Ακόμα τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε ένδικο μέσα ισοδύναμα με εκείνα που προβλέπονται σε παρόμοια υπόθεση εσωτερικού δικαίου και ότι είναι σωστά ενημερωμένοι για αυτές τις δυνατότητες. Ένδικο μέσα μπορεί να ζητηθούν τόσο από το κράτος έκδοσης αλλά και από το κράτος εκτέλεσης της οδηγίας.²⁹ Τα κράτη μέλη πρέπει να γνωστοποιούν την παραλαβή της οδηγίας για Ευρωπαϊκή εντολή ανακρίσεων εντός 30 ημερών και να διενεργήσουν όλα τα απαραίτητα ανακριτικά μέτρα εντός 90 ημερών, ενώ όσον αφορά τις δαπάνες για την εν λόγω οδηγία, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, το κράτος εκτέλεσης αναλαμβάνει τις δαπάνες όλων των ανακριτικών δράσεων που πραγματοποιήθηκαν στο έδαφός του.³⁰

Οι νέοι κανόνες θα αντικαταστήσουν το ισχύον συνονθύλευμα νομικών διατάξεων στον τομέα αυτό με ένα ενιαίο νέο μέσου με στόχο να κάνει τη δικαστική συνεργασία για τις έρευνες και τις ανακρίσεις ταχύτερη και πιο αποτελεσματική. Καθιερώνεται αυτόματα η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των εντολών για ανάκριση και περιορίζονται οι λόγοι άρνησης από άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για να εκτελέσει την

²⁷ Οδηγία 2014/41/ΕΕ της 1/5/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L 130/1

²⁸ Οδηγία 2014/41/ΕΕ,όπ. π.

²⁹ ibid

³⁰ ibid

παραγγελία, ενώ τέλος τα παρέχονται τα απαιτούμενα ένδικα μέσα για την προστασία των δικαιωμάτων υπεράσπισης των ενδιαφερομένων.

Τα κράτη μέλη της Ένωσης οφείλουν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την εν λόγω οδηγία έως τις 22 Μαΐου 2017 ημερομηνία έως την οποία πρέπει και να διαβιβάσουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων με τις οποίες μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο τις υποχρεώσεις που αυτή τους επιβάλλει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλίο:

Γιώργος Α. Βοσκόπουλος, *Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί, Πολιτικές, Προκλήσεις, Προβληματισμοί*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2009

Άρθρα:

- Joanna Apap and Sergio Carrera, Judicial cooperation in criminal matters, *European arrest warrant. A good testing ground for mutual recognition in the enlarged Eu?*, Centre for European Policy Studies, No 46, February 2004,
- Massimo Fichera, *The European Arrest Warrant and the Sovereign State: A Marriage of Convenience?*, European Law Journal, Vol. 15, No. 1, January 2009, pp. 70–97.

Επίσημα Κείμενα:

- 2002/584/JHA Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States-Statements made by certain Member States on the adoption of the Framework Decision, Official Journal L 190, 18/07/2002 P.0001-002.
- Νόμος 3251/2004, *Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις*, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 9 Ιουλίου 2004, Αρ. Φύλλου 120, Τεύχος Πρώτο, φύλλα 5181-5191
- Οδηγία 2014/41/ΕΕ της 1/5/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1-5-2014, L 130/1

Διαδίκτυο:

- Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Eurojust, <https://www.eurojust.europa.eu/>
- Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Europol, <https://www.europol.europa.eu/>
- Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Cepol, <https://www.cepol.europa.eu/>
- Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης, <https://www.e-justice.europa.eu/>

- *Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Eurojust,*
<http://www.eurojust.europa.eu/about/background/Pages/History.aspx>,
- *Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Europol,*
<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>,
- *Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Ceuol,* <https://www.ceuol.europa.eu/who-we-are/european-police-college/about-us>,
- *Βλέπε επίσημη ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης, .e-justice.,*
https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-en.do?clang=en,